

Malcoci sau superba poveste a primului sat al nemților din Dobrogea. Germanii au plecat „Acasa, in Rai”, iar biserica monumentala a devenit o ruina

Mariana Iancu,

Malcoci este primul sat infiintat de nemtii care au cautat in Dobrogea un loc binecuvantat, asa cum au facut-o si turcii, macedonenii si rusii. Istoria locului este ascunsa in ruinele bisericii monumentale si in cele cateva case ridicate in urma cu un secol de catre germani si care au mai ramas in picioare

Batranii din satul Malcoci (comuna Nufaru, judetul Tulcea) pastreaza doar amintiri din vremea in care aici se vorbea nemteste. Asezarea, primul sat german catolic din Dobrogea, a fost infiintata de mai multe familii germane, in anul 1843. Nemtii au plecat un secol mai tarziu, luand totul cu ei: traditii, limba, obiectele dragi. Au lasat in urma, drept mostenire, o biserica catolica masiva, asa cum nu era alta pe aceste meleaguri. Ridicata in mijlocul satului, la intretaierea de drumuri, ruina ei inca mai atrage admiratia trecatorilor.

Ridicata in 1880 de nemtii care au colonizat aceasta regiune, biserica este acum o ruina. Calatorul nu poate decat sa se uite la zidurile care stau inca in picioare inainte sa paseasca in golul unde altadata era o usa. Tencuiala zidurilor sta sa cada, lemne desprinse si bucati de fier atarna intr-o rana. In mijlocul zidurilor care refuza sa se prabuseasca, vegetatia a crescut in voie.

In fata bisericii, cativa flacai si fete sparg seminte. Printre ei, o copila pe jumatate romanca, pe jumatate nemtoaica, Mariana Mach, de 16 ani, eleva la un liceu din Tulcea. Mama ei, Mihaela Leuca, de 42 de ani, este o moldoveanca ajunsa in Dobrogea. In urma cu multi ani, femeia a fugit de saracie dintr-un sat din Botosani. A

ajuns la Malcoci, unde s-a angajat la CAP. Aici l-a cunoscut pe sotul ei, cu care are trei copii. In grija ei a ramas tot ce a fost mai de pret in biserica si s-a putut salva. Bucuroasa, femeia ne deschide usa fostei case parohiale, care, spune ea, acum tine loc de biserica.

Ruinele bisericii

SLUJBE PENTRU SASE-SAPTE NEMTI BATRANI

Patrundem in fosta casa parohiala si descoperim o biserica in miniatura. In cea mai mare sala racoroasa sunt aranjate frumos bancile din lemn greu, lustruite de trecerea timpului. Ici-colo, cate o carte de rugaciuni aruncata la intamplare, semn ca nu sunt multi cei care mai vin aici sa se roage. Femeile stau intr-o parte, iar barbatii in cealalta. Cateva statui cu Fecioara Maria si cu pruncul in brate sunt asezate in colturi. Pe peretii albi, alte cateva icoane arata ca aici este un loc de rugaciune.

„Mai sunt vreo sase-sapte nemti batrani care mai vin la slujbe. Preotul vine pentru ei o data pe saptamana si atunci cand este sarbatoare”, explica femeia. Intr-un colt, o biblioteca gema de carti. Rasfoim cateva: volumele vechi, in germana, foarte valoroase pentru comunitatea de nemti care a trait aici, sunt neatinse de ani buni.

In celalalt colt al camerei, troneaza un alt obiect de lemn masiv: confesionalul, locul unde catolicii se spovedesc. Adolescenta ne arata cum se procedeaza: credinciosul sta in genunchi si ii marturiseste preotului toate pacatele. Pe perete gasim si tarifele percepute pentru serviciile religioase: un botez - 200 de lei, o cununie - 250 de lei, iar o inmormantare - 200 de lei. O gregoriana (30 de sfinte liturghii) costa 900 de lei. Contributia pentru biserica se ridica la 1% din venitul salariatilor din familie pentru un an.

NEAMTUL CU SUFLET DE ROMAN

Doar cei cativa nemti care au mai ramas aici isi mai amintesc vremurile de glorie ale satului. O data pe an, timp de o luna, vara, vine aici cel care este strigat „neamtul”, Ehret Romanus (61 de ani). Ii este dor de locul in care s-a nascut si de copilul de altadata care alerga in colbul Malcociului. Asa ca in fiecare vara vine in tara. Prin sat l-

am gasit si noi. Nimic nu mai seamana cu satul copilariei sale, spune barbatul. Doar cateva case mai pastreaza ceva din farmecul nemtesc de altadata. Acasa, isi aminteste el, se vorbea doar nemteste, iar bunica lui nu cunostea o boaba de romana. „Pana si ucrainenii care au ajuns aici vorbeau tot nemteste”, explica el. Asta pana cand s-a terminat cel de-Al Doilea Razboi Mondial, cand cursurile s-au facut doar in limba romana.

Noua biserica **ACASA, IN RAI**

Ehret Romanus ne arata cateva documente, singurele pe care le mai are aici, in Romania. Albumul cu fotografii l-a dus in Germania. „Uitati, eu am facut un tabel cu toate familiile de nemti care au locuit aici, in cele 300 de case din Malcoci”, spune, mandru, barbatul. Pe o coala A4 sunt ingramadite sute de nume. Ne vorbeste de Iohan Turr, cel mai bogat neamt, care avea aici 175 de hectare de teren si o casa cum nu era alta. Dupa ce acesta a plecat in Germania, in casa lui a stat un secretar de partid. Aminteste apoi de alte cateva familii: Hofelt si Treser. Cu totii erau oameni instariti. Hambarele lor erau totdeauna pline, iar pamantul se lucra cu mandrete de cai.

„In anii '39-'40, cand au plecat nemtii de aici, prin programul <<Acasa, in Rai>>, au mai ramas doar preotul catolic si femeile care aveau grija de biserica. Nemtii au lasat totul in urma si au plecat in Germania, urmand sa fie despagubiti pentru ceea ce lasasera in urma”, explica Ehret. Batem impreuna satul, ca sa ne arate cele cateva case care mai au ceva din spiritul nemtesc. Dintr-una a ramas original doar acoperisul, la alta o poarta a rezistat peste ani, nimeni nu mai stie cum.

„NU EXISTA SAT MAI FRUMOS”

Iulian Selcu a trait in casa unui neamt

Intr-una dintre casele nemtilor locuieste un batran stramutat din Cadrilater, Iulian Selcu (83 de ani). „Era o frumusetate satul, arata ca unul turistic, nu exista altul mai frumos, cu toate casele invelite in stuf”, isi aminteste batranul. A ajuns in Malcoci in anul 1940. Aici si-a intalnit si femeia cu care a trait o viata. Ca sa intri in camarutele lor trebuie sa te apleci. Peretii casei sunt tapetati cu amintiri. Dintr-o fotografie de pe perete ne zambesc cei doi batrani pe vremea cand erau in floarea tineretii. Spatiile libere au fost astupate cu afise electorale de prin zilele noastre. Cei doi batrani sunt bucurosi de oaspeti si evoca intotdeauna amintiri oricui sta sa asculte. Marturisesc ca au apucat sa se bucure de stralucirea de altadata a satului, de biserica catolica careia i-au trecut pragul de atatea ori, si s-au impacat foarte bine cu nemtii care au mai ramas pe aceste meleaguri.

CUM S-AU FURAT BANII NEMTILOR

Nemtii care au plecat din Malcoci nu au uitat cu totul aceste meleaguri si i-a preocupat soarta bisericii. Prin anul 1968, isi aminteste Ehret Romanus, aceasta a fost renovata cu banii nemtilor. „Dar s-a furat atata de catre echipa care a facut lucrarile, ca nemtii s-au suparat atunci si au zis ca nu mai dau niciodata bani”, spune el.

Au venit in sa in zona dupa anul 1990, cu ajutoare pentru localnici. „Oamenii au primit atunci si alimente, si haine. Imi amintesc ca, atunci cand copiii desfaceau ambalajul unei ciocolate, aruncau pe jos folia si nemtii veneau in urma lor si strangeau mizeria”, isi aminteste omul cu naduf.

Primarul comunei Nufaru, Ion Danila, spune ca are in proiect macar consolidarea turlei bisericii catolice, dar este destul de greu, intrucat cladirea nu este recunoscuta ca fiind monument istoric.

Ca o ironie, la intrarea in localitate exista totusi o placa pe care citim: „Vizitati Biserica Germana”. Ea a fost montata de Ministerul Dezvoltarii, prin programul Regio.

Casa traditionala

COLONIZAREA DOBROGEI

Germanii din Dobrogea nu au venit direct din Germania. Parintii si stramosii lor au emigrat, la inceputul secolului al XIX-lea, in sudul Rusiei si in Basarabia, scrie Hans Petri, reprezentant al bisericii evanghelice din Dobrogea, in volumul bilingv „Istoria asezarilor germane in Dobrogea”. Ei veneau din Prusia de Vest si sudul Germaniei, dar si din Alsacia. Germanii au venit in Dobrogea in trei valuri, 1840-1853, 1873-1883, 1890-1891, si erau, majoritatea, tarani.

Anemaria Czernak, reprezentanta Forumului Democrat al Germanilor din Constanta, explica de ce nemtii isi paraseau locurile natale si emigrau: „Ei au colonizat toata Europa. Obiceiul era ca primul copil al familiei sa mosteneasca intreaga avere, iar restul se descurca cum putea. Si astfel nevoia ii impingea sa caute pamanturi pe care sa le lucreze. Nu plecau dezorganizat, ci in grupuri mari. Asa s-a ajuns ca, din Basarabia, nemtii sa migreze spre sud, in Dobrogea. Mai intai in nord, la Malcoci, si apoi in sud, la Tariverde, Cogealac, Colilia, Mihail Kogalniceanu, Cobadin si Fachri, azi Faclia, pana la Balcic”.

;

Nemtii aveau curti mari, pline cu flori

Cine calatorea prin Dobrogea acum un secol putea recunoaste de departe daca satul era locuit de germani, intrucat asezarile intemeiate de ei erau foarte intinse. Strada principala era lata de pana la 25 de metri si se intersecta intotdeauna cu strazi laterale. Toate strazile erau incadrate cu salcami, rezistenti la viscoalele de aici. In mijlocul strazii principale se ridica biserica, iar in apropiere - scoala si locuinta invatatorului.

Primele case au fost mici la inceput, insa nemtii aveau o grija deosebita sa inalte o capela si doua camarute pentru pastor si apoi o cladire pentru scoala. Cu timpul insa, si-au durat case mari si solide, cu fatade varuite, insirate pe stanga si pe dreapta unei strazi. Casele erau acoperite cu stuf, iar in fata casei era lasat un loc liber pentru flori. Curtile erau mari, de pana la 4.000 de metri patrati.

Germani in Dobrogea

În prima jumătate a secolului XX, germanii dobrogeni au construit mori, ateliere diverse, au deschis bănci populare, au importat din Germania utilaje agricole. Apoi, casele au fost ridicate din piatră și învelite cu țigla sau tabla. Primul sat german catolic în Dobrogea a fost Malcoci, înființat în 1843 de 25 de familii provenind din Krasna Basarabiei, dar de obarsie din Alsacia, Valea Rinului și Baden.

Germanilor nu le-a fost ușor. Pământurile Dobrogei erau aride și recoltele se făceau doar dacă ploua. Cum mulți ani erau secetosi, ei au îndurat foametea. Însă în Dobrogea, nou-veniții aveau libertate. Deși nu aveau pământ în proprietate, puteau să se folosească de el și astfel să-și asigure traiul zilnic. Dar, ce este mai important, spune Anemaria Czernak, reprezentanta Forumului Democrat al Germanilor din Constanța, puteau să-și păstreze obiceiurile și limba. Așa se face că nemții și-au ridicat pe pământ dobrogean școli și biserici, câteva dintre ele rezistând până în prezent.

În noiembrie 1940, ca urmare a unei convenții între guvernele german și român, populația germană din Dobrogea a fost strămutată în Germania și așa a luat sfârșit o perioadă din viața etnicilor care începuse cu un veac în urmă.

